

»JADRANSKI KALENDAR«. Prvi veliki emigrantski kalendar izlazi koncem septembra. Oko 200 stranica teksta i preko 50 slika — stajat će samo 10 dinara.

ISTRA

KALENDAR »SOČA«. Mali džepni kalendar »Soča« izlazi također koncem septembra. Kalendar je još bolji nego laniški, a stoji samo 8 dinara. — Naručite oba emigrantska kalendara.

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Italija i Jugoslavija

Opet je na dnevnom redu približenje Italije i Francuske, te između Italije i Jugoslavije. O tome se posljednjih dana mnogo piše. Opaža se, da se Italija želi osloniti na Francusku poslije velikih neuspjeha doživljenih u posljednje vrijeme na diplomatskom polju. Mussolini se je u međunarodnoj politici našao u takvom položaju, da mu doista ne preostaje drugo nego da traži prijateljstvo Francuske, ne želi li da Italija ostane sasvim izolirana. Njemačko-talijanski odnosi, koji su do nedavno bili kakvi takvi, danas su sasvim loši i sasvim je jasno, da između Njemačke i Italije ne može biti saradnje. Austrija je između njih, a sad je njemačka štampa opet počela da se interesuje i pitanjem Južnog Tirola... Osim toga u Evropi su se narodi počeli tako organizirati, da se sve jasnije očitava stvaranje jednog jakog bloka, koji želi mir, koji se bori protiv revizije ugovora o miru i koji se oslanja na Društvo naroda, Jačanje Male antante, stvaranje snažnog Balkanskog pakta, ideja o istočnom paktu i ulazuju Rusije u Društvo naroda sve je to na liniji protu-fašističkih tendencija u međunarodnom životu. Pred tako velikim protivničkim frontom Italija pribjegava Francuskoj, a Francuska iskorištava priliku i nastoji da Italiju doista privede svojoj politici.

Razumije se to ne će ići tako jednostavno, jer između Italije i Francuske ima mnogo neriješenih pitanja, koja se imaju po mišljenju Mussolinija riješiti u korist Italije. Sad će sve to doći u pretres. Tu je pitanje kolonija. Italija naime drži, da joj Francuska u Africi mora učiniti nekoje ustupke. Tu je pitanje Talijana u Tunisu. Tu je pitanje ravnopravnosti o naoružanju na moru. Pa onda i Podunavsko pitanje. Sve to nisu mala pitanja i pregovori ne će biti laki. Ima uglednih internacionalnih političara, koji predviđaju, da do sporazuma baš zbog težine tih pitanja ne će uopće ni doći, kao što je i u ranijim pokušajima ređovito došlo do ponovnog razmimoilaženja, kad se počelo raspravljati o kolonijama, Tunisu i pomorskom paritetu.

Svakako u posljednje vrijeme priprema se teren za pregovore. U Rimu radi na tome francuski poslanik de Chambrun sa Suvicem, a talijanski delegat u Zenevi Aloisi govorio je o pregovorima s francuskim ministrom vanjskih poslova Barthouom sad za vrijeme zasjedanja Društva naroda. Barthou ima da ide u Rim u drugoj polovici oktobra. Tako javljaju francuski listovi, a i po pisanju talijanske štampe vidi se da u Rimu očekuju taj posjet. Mussolini je neki dan prilikom otvorenja Istočnog Sjajna u Bariju održao govor, u prisutnosti francuskog ambasadora, o latinsko-mediteranskoj zajednici, a u tom je govoru oštro napao Hitlerizam i taj se govor tumači kao značajan s obzirom na približavanje Italije i Francuske. A ima i drugih znakova, po kojima bi se moglo zaključiti, da je Italiji mnogo stalo do tog približenja.

Svakako Francuska prije Barthouovog polaska u Rim želi da pripremi Malu antantu, a naročito Jugoslaviju, na eventualno francusko-talijansko približenje. Mala antanta je u tom pogledu od najvećeg značenja i Francuska ne može da mimo nje učini u Rimu bilo što. Naročito ne, jer je jedno od najvažnijih spornih pitanja između Italije i država Male antante, podunavlje i Jadrana. Mala antanta nije saglasna s onom politikom koju Italija provodi u Austriji i dok bude Italija takvu politiku provodila u Austriji ne može biti dobrih odnosa između država Male antante i Italije. Francuska mora dakle da privede Italiju drugaćijem tretiranju austrijskog i podunavskog problema. Što se tiče Jugoslavije tu je još i Jadransko pitanje i tu mora Italija temeljito da izmijeni svoje držanje želi li da s Jugoslavijom živi u miru i dobrih odnosima. Dakle, naročito spram Jugoslavije mora Italija da izmijeni svoje držanje, želi li dobre odnose s Francuskom, jer Francuska ne može ni da pomisli na sporazum s Italijom, ako su Italija i Jugoslavija jedna prema drugoj u sadašnjem odnosu. Francuska bi mogla da se sprijateljuje s Italijom bez obzira na to hoće li Italija biti u dobrih odnosima s Jugoslavijom jedino u slučaju, kad Francuskoj ne bi bilo stalo do jugoslovenskog savezništva. Znamo međutim, da u Parizu mnogo drže do jugoslovenskog savezništva, pa prema tome možemo vjerovati, da Barthou ne će u Rimu ništa sklapati, ako se prije Italija ne odluči na drugaćiju politiku prema Jugoslaviji. Francois Tesson, bivši potsekretar u francuskom ministarstvu vanjskih poslova, piše u jednom autoritativnom članku u tom smislu, pa i to potvrđuje mišljenje, da Francuska računa s jugoslovenskim prijateljstvom.

Čini se međutim da Italija ne pokazuje baš naročitog interesa za ublažavanje svojih napetih odnosa s Jugoslavijom i da šta više baš ovih dana manifestuje svoju poznatu politiku neprijateljstva i provokacija prema Jugoslaviji. Ne samo da talijanska

ZOPET ŠTEVILNE ARETACIJE V NABREŽINI I OKOLICI?

Trst, 17 septembra 1934 (Agis) Pred dvama mjesecima je naš list poročal, da je bila aretirana koncem meseca junija t. l. v Nabrežini veća skupina fantov, med katerimi so bili znani PERTOT MILAN, PERTOT ALBIN, DORIA ANTON, BURGER JOSIP I JORDAN MARTINIS. Kot poročajo iz Nabrežine, ni bil do sedaj še nobeden izpuščen iz preiskovalnega zapore in so torej vsi pridržani. Točno število aretiranih v tistem času pa nam še do sedaj ni znano. Kot smo že poročali jih niso aretirali vseh skupaj, ampak skoraj vsakega posebej in v večjih časovnih presledkih. Tudi nihče ne ve kakšne grehe so jim napravili. Vsekakor se pa sumi, da so jih obtožili antifašizma in delovanja proti talijanski naciji, kakor je v takih slučajih navada. Pred kakimi tremi tedni je policijska oblast zahtevala od vojaških oblasti, da ji predajo Stanislava Caharija, starega 21 let, ki je pred kratkem šel k vojakom in je bil poslan, da odsluži vojaški rok neke v Italiji. Med tem časom, ko je bil pri vojakih, so baje policijske oblasti izsledile, da je tudi omenjeni Caharija zapleten v afero z areti-

ranci. Vojaške oblasti so tržaški kvesturi privolile in tako je moral Stanislav Caharija sleči vojaško suknjo in iti v tržaški zapor. Njegovi starši v Nabrežini so nadvse vznemirjeni nad usodo svojega sina... Dalje se širijo vesti, da je policija v zadnjem času izvršila tudi nove številne aretacije tako v Nabrežini, kakor v okolici (Slivno, Sempolaj itd.). Toda kljub temu ne moremo dobiti nikakih točnih podatkov o obsegu in podrobnostih teh aretacij. Gotovo je to, da so izvršili te nove aretacije na podlagi prvih, ki so jih izvršili meseca junija. Ni izključeno pa, da niso vse te številne aretacije v Nabrežini in okolici v kakšni zvezi s onimi v Tršiču in okolici, o katerih smo že poročali v našem listu. Italijanska policija dela neumorno na tem in išče novih zvez in sledov. Vse te vesti o prejšnjih in sedanjih aretacijah nam zopet verno kažejo v kakšni psihozi živi fašizem. Povsod vidi samo nevarnosti za svoj obstoj in zato se ga polasčuje manija aretacij, konfinacij, policijskih nadzorstev in drugega. Sad tega bo gotovo kak »monstre« proces pravega fašističnega kova.

SPECIJALNI TRIBUNAL RADI TAJNO STOTINE GODINA ZATVORA

U zadnje vrijeme Specijalni tribunal radi tajno. Na proteste svjetske štampe, fašistička vlada je bila prisiljena da objavi barem nešto o tim tajnim procesima.

»Od januara do juna ove godine u 18 raznih procesa osuđeno je 29 lica, medju kojima 2 žene i 4 starca. Jedna žena na doživotnu robiju, tri na 25 godina; jedna žena 24 godine; tri po 20 godina; jedan

17; jedan 16; pet po 15 godina; jedan na 13; jedan 11 godina; četiri po 10; jedan na 6, dvoje na 5 godina; troje na 3 i jedan na 1 godinu robije«.

To službeno saopćenje kaže, da su to osuđe za špijunažu, ali ta procedura je uobičajena i protiv antifašista svaki put kada se u Italiji položaj fašizma pogoršava. (»L'informazione Italiana«).

ŽE LETO DNI V PREISKOVALNEM ZAPORU

Ivančić Franc iz Grabovice

Mačkovo lje, septembra 1934. (Agis) Lansko leto v septembru je bil aretiran Ivančić Franc, star 28 let iz Grabovice. Odvedli so ga pod pretvezo, da je osumljen protidržavnega rovarjenja. Ves ta čas

se nahaja v preiskovalnem zaporu, kljub temu, da ni nikomur znan pravi vzrok in ne da bi se proti njemu naperila obtožnica, ali sploh kaj ukrenilo v razčiščenju njegovega položaja.

TRI ARETACIJE ZARADI PREKORAČENJA MEJE

Gorica, 15. septembra 1934. (Agis) Karabinerji iz Smartnega v Brdih so aretirali na podlagi ovadbe goriškega sodišča včeraj zjutraj Josipa Korena, starega 23 let, stanujočega v Škofji Loki. Z dvema svojima tovarišema se je pred časom podal v Jugoslavijo s trebuhom za kruhom,

toda brez potnega lista. Ker pa ni dobil dela, se je vrnil včeraj v Kojsko, kjer je bil aretiran. Oba njegova tovariša Franc Fikfar in Franc Kristinič sta bila tudi predana sodišču zaradi bega preko meje.

štampa ne prestaše svojom kampanjom prema Jugoslaviji, nego ima i drugih dokaza, da Italija ne želi da uvjeri Francusku o svojoj dobroj volji s obzirom na Jugoslaviju. U austrijskom pitanju na dnevnom su redu stvari, koje se ne mogu uzeti u prilog talijansko-jugoslovenskom približenju. Nekoji govori Mussolinija također izazivlju sumnju u njegovu miroljubivost s obzirom na Jugoslaviju. Posjet maršala Balba predstavlja značajan incident, koji nije ostao nezapažen u internacionalnoj štampi. Taj se događaj komentira kao antijugoslovenska provokacija. A sad se neki dan u nižu tolikih incidenata dogodilo još jedan, koji je od najvećeg značenja.

Fašistički list »San Marco«, koji izlazi u Zadru, donio je u posljednje vrijeme nekoliko vrlo važnih napadaja na Jugoslaviju, u kojima je ismijehivao hrabrost Srba. U tim člancima — kako navodi beogradsko »Vreme« — naveo je Kosovo polje, Slivnicu i neke druge momente iz historije Srbije kao tobožnje dokaze o kukavičluklu Srba. Na ove klevete je oštro reagiralo beogradsko »Vreme« istaknuvši da kroz posljednjih 50 godina, u koje je vrijeme vođeno sedam ratova, ni jedan strani list nije se usudio nabaciti takvu gnjusnu uvredu našoj nacionalnoj časti. Dalje »Vreme« navodi, kako su Talijani prošli u ratovima, počevši od Abesinije pa do Caporetta, pa završava: »Mi znamo sve to i zato preporučujemo »San Marco« i svima onima, koji sloje oko i iza njega, da su Talijani posljednji, koji bi smjeli uopće o ma čijem drugom kukavičluklu i porazima, osim vlastitim, da govore i da je ovo suniše opasna igra u koju su se oni zapleli. Mi znamo da damo odgovor ne samo riječima već i djelima, jer smo mi sami naše ime i našu historiju i našu slavu stvorili«.

Taj članak beogradskog »Vremena« komentira se u čitavoj internacionalnoj štampi kao dostojan odgovor na brutalan napadaj »San Marca«, a Italija međutim to pri-

hvaća kao povod za diplomatsku represaliju koja se je dogodila u povodu Međunarodne interparlamentarne trgovinske konferencije, koja se je ovih dana održala u Beogradu i u kojoj je učestvovalo vrlo mnogo parlamentaraca sviju nacija. Italija je zabranila svojoj delegaciji da prisustvuje toj beogradskoj konferenciji. Talijanska službena agencija Stefani razaslala je sljedeći komunikat koji su objavili svi talijanski listovi: »Zbog držanja koje je u posljednje vrijeme zauzela jugoslovenska štampa prema Italiji, talijanska delegacija koja je imala učestvovati na interparlamentarnoj konferenciji koja se sastaje u Beogradu, primila je u Veneciji naredjenje da odloži put«. — Ovih dana nalazi se u Veneciji Mussolini, pa je ovo naredjenje i datirano u Veneciji. Interesantno je, da fašistički listovi donoseći saopćenje o ovoj talijanskoj demonstraciji stavljaju naslove kao »Običajne jugoslovenske metode sprečavaju svaku saradnju«. — »Brzi odgovor na jugoslovensku kampanju«, i slično, pa se iz toga vidi, da je ova demonstracija represivnog karaktera, iako je oštar ton jugoslovenske štampe u posljednje vrijeme, na koji se komunikat želi, samo odgovor na bezobzirnu kampanju čitave fašističke štampe i na ispađe pojedinih listova, kao što je pun pogrdna bio članak u zadarskom »San Marco«, na koji je došao samo zasluženi odgovor.

Taj incident dokazuje u najmanju ruku da Italija ne želi da s Jugoslavijom dođe do boljih odnosa. Možda Italija želi da Francusku uvjeri kako bi bilo najbolje da se one same sporazumiju bez obzira na Jugoslaviju. Svakako taj incident, kao ni posjet Balba nije ostao nezapažen od međunarodne štampe. Pariski poluslužbeni list »Temps« javlja da je doduše poznato, da postoji stanovitno trženje političkog i privrednog karaktera između Jugoslavije i Italije, ali da se nije smatralo da su novinske polemike dobile takav karakter, da bi

PONOVA ZAPLIJENA „ISTRE“

I prošli broj našega lista (od 14. IX.) bio je zaplijenjen od državnog odvjetnika na temelju člana 19. zakona o štampi a u savezu sa članom 3. izmjena i dopuna toga zakona.

INTERNACIONALNA DELEGACIJA PREGLEDAVA TALIJANSKE ZATVORE I KONFINACIJSKE LOGORE

»L'informazione italiana« javlja da se osnovao jedan internacionalni-komitet, koji će zatražiti od talijanske vlade dozvolu da pregleda zatvore i konfinacijske logore. U svijetu se vodi velika kampanja protiv načina kojim postupaju fašistička Italija sa političkim kažnjenicima. Pod pritiskom te kampanje osnovao se Internacionalni komitet, kojemu je na čelu Internacionalno udruženje za pravo. Mnogo poznatih ličnosti podupire taj komitet, a mnogi od njih su se već javili dobrovoljno za članove komiteta koji bi imao da pođe u Italiju. Među njima su poznati naučnici i pisci, kao na pr. August Hamon, pisac, profesorica pariškog sveučilišta Lahy-Holebecque, advokat kod pariškog Apelacionog suda Delapine, sveučilišni profesor Jean Painlevé i drugi.

Taj komitet je poslao apel svim intelektualcima da se pridruže tom pokretu. Na temelju tog apela održano je u raznim krajevima svijeta već bezbroj skupština, koje su poduprle taj pokret.

Medju političkim kažnjenicima u Italiji i medju njihovim familijama ta je vijest pobudila veliko zanimanje i nade da će se očajni položaj političkih kažnjnika možda popraviti. Međutim talijanski antifašisti ne vjeruju u uspjeh te akcije, jer poznaju ljude na vrhovima fašizma.

Konsumno društvo v Barkovljah dobilo komisarja

Trst, septembra 1934. — (Agis). Znamo Delavsko konsumno društvo v Barkovljah, ki je uspešno delovalo že nekaj let in ima svoje prostore v bivšem Narodnem domu, je pred kratkem dobilo komisarja. Gotilno omenienega društva, ki jo je imel v namenu neki Italijan, pa so oblasti zaprle. Očitno je, da bodo to gostilno izročili »dopolavoru« za njegove »kulturne« namene. NAŠA POSESTVA KUPUJE GORIŠKI MONT.

Dražbe na Vogerskem.

Gorica, septembra 1934. (Agis). — V teku enega leta so bile na Vogerskem prodane tri kmetije in sicer posestniku Beltramu, Žižmondu in Petrovčiču. Vse tri je prevzel goriški Mont za smešno nizke cene. Tudi ostala posestva na Vogerskem so vsa prezadolžena in jih čaka ista usoda.

radi njih talijanska delegacija odustala od sudjelovanja na konferenciji u Beogradu. Zato dopisnik misli, da bi možda mogli postojati neki drugi uzroci, zbog kojih se Italija odlučila na tu odluku, koja je u protuslovlju sa raspoloženjem, za koje se vjerovalo da postoji u Rimu. Na koncu dopisnik kaže:

»Bilo kako bilo ovaj incident pokazuje i ovom prilikom, da još postoji jugoslovensko-talijanski nesporazum. Pojavu ovog incidenta treba to više žaliti, što se događa u času, kad se govori o sporazumu Francuske i Male antante s Italijom...«

Ima dakle stvari, koje se ne mogu računati u prilog zblizjenja o kojem se ovih dana mnogo piše i govori. Obistinjuje se tvrdnja, da Italija ne može biti u dobrih odnosima s Jugoslavijom sve dok u njoj vlada imperijalistički fašizam.

A postoji i nešto teže. Razumije se, čak i kad bi se stvari razvile tako, da se diplomatski uredi odnosi sklopi čak i formalno prijateljstvo, taj odnos neće biti nikada normalan i ispravan, dok u Julijskoj Krajini živi pod nehumanim okolnostima preko 600 tisuća Jugoslavena. Italija ni u kom slučaju nije voljna da Julijsku Krajinu izruči Jugoslaviji, a ne pokazuje volje ni zato, da našem narodu dađe drugaćiji život. To ona ne će nikada učiniti. I kad je neki dan povodom predloga Društva naroda, da se zaštita manjina protegne na sve države talijanski delegat Aloisi izjavio, da Italiju ta stvar ne interesuje s obzirom na manjine (kao da u Italiji ne bi bilo manjina) nego samo s obzirom na reviziju ugovora. Ta izjava Aloisija vrlo je značajna. Pokazuje u najmanju ruku, da u slučaju nekog sporazumijevanja Italija ne kani uzimati u obzir Jugoslavena u Julijskoj Krajini i da bi se svaki pokušaj sporazuma imao provesti preko tih još jednom žrtvovanih 600.000 Jugoslavena. Može li se na takvim osnovama razvijati organizacija mira i međunarodne solidarnosti?

„Jadranski Kalendar“

UŽASAN ŽIVOT
U TALIJANSKIM TAMNICAMA

Na pet stranica »JADRANSKOG KALENDAR« opisuje Ante Gerbec svoje uspomene iz talijanske tamnice. U jezivim prizorima prikazuje nam iz dana u dan sav mučni život političkog kažnjnika; borbu između pojedinih ljudi zatvorenih u istoj ćeliji; dvoboje zaoštrenim žicama u sablasnom polumraku; nečovječno i brutalno iskorištavanje kažnjnika sa strane tamničara i uprave. U uvjerljivim realističkim crtama odvija se pred nama grozan film o sredovječnom postupku s ljudima na domak Rima i veličanstvenih kulturnih spomenika.

Osim takovih priloga ima u kalendaru dosta prvorazredne beletristike, a uredništvo je primilo i nekoliko naučnih članaka, pisanih popularnim stilom, koji tretiraju razna pitanja Julijske Krajine. Uz to ima i par članaka od vrlo poznatih i cijenjenih pisaca, u kojima se govori o političkim problemima našega naroda, o Italiji, fašizmu itd. — Drago Gervais je dao, uz ostale pjesme, i jednu vrlo sugestivnu pjesmu bježenca u dijalektu, a Mate Balota je napisao, uz »Jurinu i Franinu« i dvije pjesme kakove može samo on da napiše.

Sve stvari su umjetnički i efektno ilustrirane, a odlične ilustracije je izradio jedan priznati umjetnik.

Kalendar će imati preko 200 stranica, a stajat će samo 10 dinara. Poštarina se plaća posebno. To će biti najbolji i najjeftiniji kalendar u Jugoslaviji. — Podnaslov kalendara će biti: »Kalendar jugoslavenskih emigranata iz Italije«.

Proturatne demonstracije u Italiji

HAPŠENJE RADNIKA.

»L'informazione italiana« antifašistički bilten za štampu, javlja da su u Capri u Emiliji bili u noći od 1. augusta ispisani zidovi kuća poklicima protiv namjeravanog vojničkog intervenciji u Austriji, protiv fašizma i ratu uopće. Policija je uhapsila mnogo ljudi. Narod je bio revoltiran i velika masa je upriličila antifašističke demonstracije. Došlo je i do konflikta sa karabinjerima i milicijom.

U Milanu su uhapsena 22 radnika zato što su tražili rada. U Fabriano kod Ankone je uhapšeno mnoštvo radnika, a među njima i radnik Dino Tancredi. Osumnjičeni su, da su rasturali protufašističke letke.

U Castiglione su uhapseni radnici Dino, Spighi, Ercolani, Fantini i Fabbri, jer su na ulici pjevali Internacionalu.

Pravo lice fašističke potporne akcije

SELJACI MORAJU DAVATI HRANU BESPOSLENIM GRADJANIMA.

Trst, septembra 1934. — Toliko se slavi akciju za pomoć besposlenima, koju da je osnovao duce, ali ta pomoć besposlenima je jedan novi oblik poreza na našega seljaka.

Tako je, na primjer, koparski fašo zaključio 30. augusta da pošalje sakupljače po selima, koji će sakupljati hranu za besposlene. Seljaci su prisiljeni da daju od svega što imaju ponešto, kao krumpira, žita, pasulja, luka itd. Seoski fašistički povjerenici znadu točno koliko koji seljak ima i prama tome mu se određuje i taj »dobrovoljni« porez.

Svu tu hranu voze u Kopar, u magazin faša. Tu se u pučkoj kuhinji, pod nadzorom ženskog faša, kuha hrana za gradsku sirotinju i besposlene.

Tako izgleda ta »opera assistenziale« u našim krajevima.

SODNIK IN TUŽITELJ SLOVENCİ, STRANKA SLOVENSKA

tolmač za italijanščino in Italijani, ki se smejejo

S Krasa, avgusta 1934. (Agis). Na Krasu niso zanimive samo svetovnoznanne kraške jame in luknje, ne samo teran in »pršut« ampak tudi nekaj drugega. Ta specijaliteta so kraška ljudska sodišča, vsaj nekatera. Zato so pa naši ljudje, ki imajo posla z njimi res pravi reveži, zaradi besede in predvsem zaradi denarja. Da vam povemo en primer:

V nekem večjem kraju na Krasu obstoji tako sodišče, v katerem sedi gospod sodnik pravega in čistega slovenskega imena, ki si ga je seveda prekrstil. Zna pač bolje slovenski nego italijanski. Tajnik je tudi Slovenec — dvakrat krščen. Za tolmača fungira istotako Slovenec s prekrščenim prilikom. Oba znata najbolje slovenski jezik. Tožena

stranka pa ne zna niti besedice italijanščine in mora imeti omenjenega tolmača za italijanščino. Stranka torej pove svoje zadeve v slovenščini in tolmač jih prevede na italijanščino, kakor to zahtevajo paragrafi in oba, sodnik in tajnik, lepo preslušata italijanski prevod in ne marata slišati slovenski izvirnik, čeprav ga bolje razumeta in sta ga že slišala. To seveda jih nič ne ovira pri njihovem delu. Torej Slovenci so v svojem jeziku ne smeju razumeti in proti vsej logiki morajo vzeti tolmača, četudi so že stvar silšali in umeli. Tudi sami Italijani se tej komični zadevi od srca smejejo, češ da Slovenec Slovincu v italijanščini pove kar je prvi Slovenec povedal. V letu Gospodovem tisočdevetstotridesetčetrtem...

KARABINERJI ZLORABLJAJO NAŠA DEKLETA

Služba, ki ni služba

Trst, septembra 1934. (Agis). Znano je, da so med karabinerji tudi taki tiči, ki so le navadni postopači in ki mislijo, da ta njihova služba obstoji le v pohajanju in lenarjenju. Zato ni čuda, da se marsikdaj pripetijo »neljubi dogodki«, zaradi naših deklet. Tako je nekoč karabinerska patrolja vršila službo med Sežano in Orlekom. Bila je ravno nedelja in dve dekleti sta se vračali z nekega plesa domov. Karabinerja sta ju prosila naj gresta z njima, toda dekleti sta molčali in pospešili korak. Ko pa sta karabinerja še naprej šli v nje, je eno dekle odgovorilo naj se nikar ne brigajo zanje. Končno so se pa vendar sprijaznili in šli skupaj. Toda

kmalu se je pokazalo kam pes taci molli. Karabinerja sta ju začela mamiti, a ker nista dosegla z besedo, sta se poslužila sile. Ko sta dosegla, kar sta želela, sta jima zagrozila s smrtjo, če kaj črhniho o tem pri njihovih predstojnikih ali pa, ako bi ti na kakšen drugačn način zvedeli. To je lep primer zlorabljenja, pri katerem ni prišla do izraza samo spolna razdraženost laških gospodarjev, ampak igra tu vlogo tudi političen moment. Če ne dovoliš tega in tega, čeprav je proti vsem postavim in zakonom, si pri njih že antifašist in protinacionalni element, kar povzroči predvsem gospodarsko smrt.

Goriška prefektura moti ljubljansko radio-postajo

Nekatere interesantne podrobnosti

Gorica, septembra 1934. (Agis). Naš list je o tej zadevi že večkrat na dolgo in široko poročal. Vendar pa so bila menja o kraju moteče italijanske radiotelegrafске postaje različna. Sumilo se je celo, da vrši to delo vojaška postaja na letališču v Mirnu, čeprav so nekateri menili, da moti goriška radio-oddajna postaja, ki je instalirana na prefekturi. Zadnje vesti pa to mnenje potrjujejo. Poslopje goriške prefekture na Travniku (Piazza Vittoria) ima v pritličju na dvorišču posebne prostore, ki so namenjeni tej postaji. V veliki sobi so nameščeni vsi aparati in motorji radio-postaje. Tukaj je tudi pult z vse-

mi pripravami za reguliranje in upravljanje vseh mehanizmov. Vse je avtomatično in vsako kretajo kažejo zelene in rdeče signalne luči, ki opozarjajo radiotelegrafista na napake in delovanje postaje. Aparat je najmodernejšega sistema Telefunken in je stal nekaj stotisoč lir. Naravnaj je skoro na isto dolžino vala, kot ga ima ljubljanska radio-postaja. Da lahko moti je tudi dovolj močan. Ima namreč 4—6 kw. Upravlja ga nek Kalabrež. Zraven pulta ima zvočnik, da lahko poslušajo ljubljani in pri rokah im vedno brzjavni aparat, da moti kadar je treba. Drugače pa če ima čas, čita časopise.

Fašistovska šola v Julijski Krajini

Novi učni načini

Col pri Repentabru, 10 septembra 1934. (Agis). — Zda imamo po Krasu že samo italijansko učiteljstvo in po večini ženske. Med zadnjimi slovenskimi učitelji, ki so jih spravili v notranjost, je bil naš. Prestavili so ga v Abruzzo, v zanemarjen kraj, kjer ima vrhu vsega križe z nerodnimi in umazanimi otroci. Med njimi bo moral preskušati, kaj pomeni italijanska zanesljivost in ljubeznivost.

Sedanja šola je res nekaj posebnega. Včasih so se otroci učili, danes telovadijo, delajo izlete... Učitelji se spominjajo, da je treba kam na izlet, obljubujejo otrokom to in to, da se bodo peljali zastonj po železnici in podobno. Ko pa pridejo v Dol do postaje, jim razodene, da so zamudili in da bodo šli peš v Du-

tovlje, ali kam drugam. Tako lažejo otrokom o dobrotah, ki jih nikjer ni. Otroci obrabijo obleko, pripravljajo denar, doma ne delajo, v šoli se ne uče — ni čuda, da so doma nezadovoljni in da trezni kmetje otroke kratkomo sezujejo, da ne bi mogli na izlet. Čevlji so vendar dragi in denar je težko dobiti in če učitelj tega ne sprevidi, morajo nastopiti starši.

Napravili so nam vodovod, a obstal je na Poklonu. Vrhovci in drugi se jezijo, da je prišel samo do župana, kakor da ga naprej od njega ne rabijo.

Grozda je po zgornjem Krasu malo, ker je čvelo v dežju. Kaže, da bo teran pri nas po 4 lire na debelo, ne na drobno. Na spodnjem Krasu bo pridelek veliko boljše.

UKIDANJE GRADJ. ŠKOLE U POSTOJNI I ASIMILACIJA

Razlozi za njezino postojanje

Trst, septembra 1934. — Javili smo već o namjeri da se Postojni dađe gimnazija, i to radi toga da se čim lakše italijanizira onaj kraj. Medjutim kako bi gimnazija i postojeća gradjanska škola bila preveliki luksuz, to postoji namjera da se gradjanska škola snizi na 2 godine.

Gradjanska škola (slovenska) u Postojni je osnovana 1906 godine; 1919 je uveden talijanski jezik kao predmet, a 1928 je potpuno italijanizirana, tako da se već te godine »poučavalo« crtanje i kaligrafija na talijanskom jeziku, kaže trščanski »Piccolo«. Lanjske je godine pohađalo tu školu 145 učenika i učenica.

Učiteljska škola u Puli

Pula, septembra. — U Puli će se ove godine otvoriti učiteljska škola. Već nekoliko godina se puljski fašisti bore da dobi-ju takovu školu. Ističu važnost škole za talijanstvo Istre, i možda je baš radi toga uspjelo Mraku i prefektu Cimoroniju da isposluju tu školu.

Osnivanje te škole je u vezi sa kampa-njom protiv cdlaska naše djece na školovanje u Jugoslaviju, jer, misle da će narod u južnoj Istri radije slati djecu u tu talijansku školu u Puli, nego u mnogo dalje i teško pristupačne škole u Jugoslaviji.

Novo potujčevalnice

Trst, septembra 1934. (Agis) Letošnje leto se sezidalo zlasti veliko novih šolskih poslopij po Vipavskem, pa tudi po Istri in drugod. Zdaž višajo na Općinah enonadstropno in obširno šolsko posoblje, sezidano pred vojno. Z letošnjim šolskim letom pa so otvorili novo šolo v Dragi pri Dolini. Otvoritvi šole je bila pridružena — kot je to v navadi zadnja leta po naših krajih — tudi veselica s plesom in drugimi zabavnimi točkami. Na vse načine množa potujčevalnice po naših krajih.

DALMATINSKE NARODNE NOŠNJE U TRENTU, KAO ZNAK TALIJANSTVA DALMACIJE

Trst, septembra. — U Trentu je održan festival talijanskih narodnih nošnja sa narodnim plesovima. Počasno mjesto na tom festivalu je ustupljeno narodnim nošnjama iz Dalmacije. Jedna grupa tih »Dalmatina-ca« je nastupila u zagorskoj narodnoj nošnji — u opancima, kuparanima i crvenoj kapici.

Ocupljeni gledaoci su tom prilikom priredili manifestacije »neoslodbenoj« Dalmaciji, a novine pišu da je ta priredba dokaz talijanstva Dalmacije.

Naš kongres u talijanskoj štampi

Zadarski pamfletski listić »San Marco« posvećuje jednu noticu našem kongresu u Mariboru. Sa poznatim rječnikom psovaka piše o tom našem impozantnom sastanku i napada dr. Čoka i župnika Soklića. Naše mučenike nazivlje »banditi del Carso fucilati e condannati dalla legge italiana« (kraški razbojnici streljani i osuđeni od talijanskih zakona).

»MISIJA STAROGA RIMA«

U Anconi je otkriven spomenik caru Trojanu. Svečanosti otkrića spomenika prisustvovao je u ime vlade državni podtajnik u ministarstvu korporacija, Blagi, koji je održao govor. U tom govoru Blagi je istakao da sadašnja Italija, koju je fašizam obnovio, je naslijeđila misiju staroga Rima. Ova misija sastoji se u tome da poveže istočnu sa zapadnom civilizacijom i da izvrši veliki civilizatorski zadatak na Sredozemnom moru.

FAŠIZM PODPIRA NEZAKONSKE MATERE

Šempas, septembra 1934. — (Agis). Gospodje, ki upravljajo našo občino so kaj radodarni. Pravijo da, sicer po naredbi »Duceja« dobi vsaka nezakonska mati za dečka 70 lir, za deklico 50 lir občinske podpore na mesec. V slučaju pa, če se nezakonska mati poroči v istem letu, ko je bil rojen otrok, dobi na občinske stroške seveda, vse potrebno pohištvo. Slaba stran te metode pa je v tem, da potem, ko je mati enkrat poročena, čeprav živi v najbednejših razmerah, nima več pravice do podpore.

NAŠEMU KMETU SE NE SPLAČA OBDELovati POLJA

Šempas, septembra 1934. — (Agis). Leto za letom padajo cene poljskim pridelkom, dajatve pa se stalno zvišujejo. Da se našemu kmetu na noben način več ne splača obdelovati svojega polja, nam dokazuje ta-le slučaj:

Neka vdova iz Šempanske okolice, ki nima razen enega travnika ničesar, je dala pokositi ta travnik in seno peljala na prodaj v Gorico. Za prevoz sena je morala seveda najeti voznika, v Gorici plačati razne pristojbine tako, da ji je ostalo od izkupička recí in piši vsega skupaj 17 lir. S tem ostankom naj bi plačala pred vsem koscem dnino, dalje razne neposredne davke tako, da ji ostane od vsega še manj kot nič. Ni se treba torej čuditi, če ječi naš kmet pod dolgovi in mu preti popolen gospodarski propad.

Sredstva asimilacije po selima

Azili, kuglane i omladinski logori.

Ješanc, septembra 1934. — Naša je općina, u dogovoru sa vlastima, sagradila bila dječji vrtić (asilo) za bolju asimilaciju naše djece. Naša općina sagradila je i kuglanu i za nju potrošila 12.000 lira. Htjeli su nas odrasle privući. Ali i tu su ostali kratkih ruku, jer mi im ne idemo na njihovu udicu. Uvidjeli su ti mudraci da cilja ni sa prvim, a niti sa drugim ne mogu postići, i izmislili su sada nešto drugo i novo. Tik same općinske zgrade počeli su zidati i graditi jednu kuću, koja će služiti kao dječja bolnica. Koliko smo doznali, ne će se primati u ovu bolnicu nikog drugog nego samo djecu staru od 3 do 10 godina. Kao što smo naveli izjavilovala su im se prva dva potihvata pa držimo da će i ovaj treći, i to tim prije, jer mi znamo vrlo dobro njihove namjere, a osobito namjere koje će imati ova njihova tobožnja bolnica, pa ćemo se znati čuvati.

Inače ovog su ljeta nakon svršetka školske godine u cijeloj našoj općini iz svakog sela uzeli po nekoliko dječaka starih od 12 do 16 godina i odveli ih u Rim na nekakve tečajeve za škvadraste. Ti su dječaci išli i putovali na općinske troškove.

GLAVNA SKUPŠĆINA CIRIL-METODOVE DRUŽBE NA VRHNIKI

V nedjeljo 16. t. m. je imelo najstarejše in najpomembnejše slovensko narodno-obrambno in kulturno društvo svojo letno skupščino na Vrhnikih. Iz obširnih in stvarnih poročil se je jasno razvidela pomembnost in važnost te organizacije, ki še danes živahno deluje, kljub spremenjenim prilikam. Z obzirom na to, da je del svojega cilja dosegla je vsa pozornost te institucije obrnjena na obmorne in prekomejne slovenske kraje, ki še niso dosegli v smislu programa Cirilo-Metodove družbe nacionalne svobode. Na tej skupščini so bili prisotni tudi naši priznani delavci iz emigrantskih vrst, med njimi dr. Lavo Čermelj, kot zastopnik Zveze emigrantskih društev, Andrej Gabršček, borec goriških Slovencev in drugi.

UŠTIPCI

„Cijeli Trst — gradilište“

Tršćanski »Popolo« donosi pod velikim naslovom »Trieste, tutta un cantiere« (Cijeli Trst jedno gradilište) popis javnih radnja, koje su u gradnji u Trstu. Na koncu nadodaje panegrik načelnika Salemu i kaže da je to prava fašistička odlučnost, koju ne može da pokaže bilo ko. Trst, po riječima »Popolovine«, je jedva proživio od kada je došao za načelnika »regnicolo« i fašista Salema.

Donasamo iz toga članka popis tih javnih radnja:

Kanalizacija između S. Andrea i Campo Marzio. Gradnja javnog zahoda na Piazza della Borsa. Gradnja jedne privatne kuće u ulici Sette fontane. Popravak asfalta u ulici Mazzini. Adaptacija jedne privatne kuće za osnovnu školu u Svetoj Ani.

Izrada postolja za spomenik palim Trščanima u sv. Justu.

Proširenje škole u Rojanu.

Gradnja jedne tramvajske remize.

Blago Trstu kada ima Salema. Sada Trščani barem znadu što znači »cantiere«. Samo što se stariji sjećaju da je prije rata sam Koper, koji je dvadeset puta manji, izvodjao godišnje isto toliko javnih radnja, ali niko nije o tome pisao.

Da, ali Salema radi po »piano quinquennale« (petogodišnji plan).

Balbo na našem Jadranu

Interesantna je izjava maršala Balba u »Popolo d'Italia«. Treba je pročitati. Naravno gdje veli: »Ja sam samo uzviknuo »Alala« za Dučea našt, su svi Talijani odgovorili.«

To je bilo u jugoslovenskom Splitu!

A šta bi rekla službena Italija, da je ma koji od jugoslovenskih generala šetao jahom po vodama talijanskim, da se zadržao, recimo u Trstu, i tu viknuo samo »Zivio« i da su to prihvatili Hrvati i Slovenci trščanski? Gdje li bi se i u kojim zatvorima svi oni našli — a što li bi bilo sa tim generalom i sa Jugoslavijom? Mislim u najmanju ruku, da bi nam Italija objavila rat! Treba li ovdje komentara Evropi?!

Balbo je bio u Dalmaciji, ali bi sigurno mnogi dalmatinski »Talijani« i »Azzuri di Dalmazia« voljeli da nije nikada došao. Eto zašto:

Balbo se iskrcavao u Splitu. Na obali ga je dočekala talijanska kolonija. Zajedno sa o-sobljem konzulata bila su na dočeku ravno 24 lica. Senator Tacconi ga je pozdravio u ime talijanskog senata, a famozni Giannino Carstulovich iz Nerezisća na Braču odao mu je počast u ime »neoslodjenih« Splitana. Dok je Krstulović govorio Balbo se obazirao naokolo kao da nekoga traži. Čim je Giannino svršio Balbo ga upita:

— Gdje su drugi?

— Ečelena, jedan je bolestan, a jedan iskrcava vreće sa »Moljete«.

U Sibeniku su bili oprezniji. Tamo ga je dočekao samo konzul i odmah ga poveo u konzulat, gdje se nalazi i talijanska čitavnica. Tu ga je dočekala cijela sibienska kolonija. Bilo je: 7 ženskih, 3 muška i sedmero djece, ukupno 17 »neoslodjenih«. Kad ih je Balbo ugledao samo se okrenuo i promrmljao:

— »Managia, pa za koga vruga su me poslali u Dalmaciju«.

Iza Balbova odlaska dalmatinski Talijanci su ovako rezonovali:

»Balbo je prvi Talijan koji znađe tačno koliko Talijana ima u Dalmaciji. To ne bi bila velika šteta da je on običan Talijan, ali je on jedan od onih na vrhu i to će imati velike reperkusije na dalmatinski iredentizam. Jer sve one puste lire koje su do sada dolazile kao da nas ima najmanje 100 hiljada skresat će se na onoliko koliko nas zapravo ima.«

Mrakove sposobnosti

Primili smo ovo pismo: Čitam u Vašem listu često o puljskom narodnom poslaniku, vodi istarskog fašizma i direktoru »Corriere istriano«, Ivanu Mraku (Giovanni Maracchi) iz Pazina.

Ja sam bio ovoga rata drug Mrakov u 97 regimenti. Bili smo obojica »fratijaligeri«. Bilo nas je desetak Istrana zajedno. Vrlo smo se dobro pazili. Nastojali smo si stvoriti život što udobnijim i svaki pojedinao je tome nešto pridonosao. Neki su dobro svirali, jedan je pričao duhovite viceve, nekoli su dobro pjevali, a četvorica su od starih kanta napravila »orkestar«. A kada bi se upustili u razgovor i debatu, svi su ponešto znali i svi su ponešto doprinosili tom zajedničkom životu.

Samo Mrak nije znao ništa od toga. Ni svirati, ni pjevati, ni pričati, a čak ni pametno govoriti. Uvijek je stajao žalosno po strani.

Da ga razveselimo često bi mu rekli:

»Benj, Dovanin, pokaži tvojju sposobnost.«

I Dovanin bi sav sretan pokazao sve što je znao. A ta njegova sposobnost se sastojala u tome da se najdalje od svih — pomokri.

I to je bila jedina sposobnost današnjeg fašističkog poslanika i direktora puljskog »Corriere istriano«, Ivana Mraka iz Pazina.

TELEGRAM GORIČKOG NADBISKUPA FAŠISTIMA

Brave Camicie nere...

Trst, septembra 1934. Ured za štampu goričke fašističke federacije javlja: Novi gorički nadbiskup, Nj. E. mons. Carlo Margotti, poslao je federalnom sekretaru ovaj telegram: »Tek danas, pošto sam se vratio s puta, čitam u starim novinama da ste mi bili poslali pozdravni telegram, kojega nisam bio, nažalost, primio. Zahvaljujem i blagoslivljam Vas, a s vama i valjane Crne košulje (brave Camicie nere) — Carlo Margotti, nadbiskup.«

»JUSTITIA ET PAX« GESLO NADSKOFA MARGOTTIJA.

Slovenec piše: Nadškof Margotti bo po dosedanjih vesteh 23. sept. slovesno ustoličen. Deloma se je že predstavil s posebno številko lista »Vita Cattolica« iz Carigrada, ki piše o njem, o goriški nadškofiji in njegovem geslu »Justitia et pax« — pravica in mir.

Avanguardisti pri sv. Očetu

Zanimive manifestacije

Dne 8. tm. je papež sprejel okrog tisoč avanguardistov iz inozemstva. To su otoci talijanskih staršev, ki si v tujni službi kruh, Fašistična vlada dela na to, da prežive počitnice v Italiji in da jih pri tem vzgajajo v fašizmu. Avanguardisti, ki jih je papež sprejel so bili iz Južne Afrike, Aleksandrije, Kalra, Kanade, Grške, Rumunije, Anglije in drugih držav. Bilo pa jih je tudi iz Jugoslavije! Sv. oče jim je držal kratak nagovor v katerem je naglašal, da morajo pred vsem ljubiti svojo domovino, četudi bi ne bila kar najlepša (il bellissimo fra i piu belli). Dolžnost je, da jo dobro spoznajo, obiskujejo in ljubijo. »Vaše potovanje se je v tej zemlji najbolj ljubljeno od Boga srečno izvršilo«. Rekel je nadalje še, da naj bodo vedno zvesti domovini in naj spoštujejo svoje italijansko ime verno in zvesto ter če je treba tudi hrabro.

Čudno je namreč, da eksistirajo kaki avanguardisti v Jugoslaviji, ko jih vendar nikjer in nikdar ne vidimo in ne slišimo. Spretna italijanska propaganda in politika jih vedno stakne v dolgih kolonah italijanskih časopisov. Toda zaradi tega se ni pri nas v Jugoslaviji nihče razburjal. Ne moremo si pa misliti, kako bi bili italijanski živci raz-

draženi ako bi obstojali v Italiji, tako le na pr. v Napoliju ali v Rimu ali pa v Gorici sokoli ali kaka druga jugoslovenska čisto nacionalna in nikakav militaristična organizacija, kakor so avanguardisti. — (Agis)

FAŠISTIČKI AVANGARDISTI U SPLITU

»L'echo de Belgrade« od 12 o. mj. javlja da je talijanska ladja »Adriatico« iskrcala u Splitu 32 djeteta od 12—17 godina pod vodstvom talijanskog učitelja Ljubica. To su sve djeca talijanskih optanata iz Dalmacije, koji su bili u Italiji na avangardističkim viežbama.

Kada su carinski organi pregledali njihove koferne, našli su u svakom kompletnu uniformu fašističkih avangardista i vojničke pelerine sa oznakom »Fascio«. Osim toga su tu pronašli i mnogo fašističkih propagandističkih knjiga, koje su u Jugoslaviji zabranjene. Policija je sve to zaplijenila.

Tako eto »Talijani« u Dalmaciji, a kada naša djeca iz Juliske Krajine predju u Jugoslaviju radi školovanja, njihove se roditelje kažnjava sa šest mjeseci tamnice i globama koje se penju na nekoliko hiljada lira.

»ISTRA« NA PRIŽNICI V AJDOVŠČINI

Kaj je hotel župnik Dorbolo

Ajdovščina, septembra 1934. — (Agis). Čudno, a resnično! Tudi naš list sme tu pa tam, kot zgleđa, čez mejo. Tako se je vihotal pred kratkim tudi v Ajdovščini, v žep letos došlemu italijanskemu župniku Dorbolo-ju. Nesreča pa je hotela, da je dobil ravno tisto številko našega lista v roke, v kateri je bila priobčena »dobrodošlica« Dorbolo-ju. On pa, ki trdi, da je in hoče veljati za čistokrvnega Slovenca, kljub temu, da le s težavo obvlada nekaj slovenščine, se je ob »dobrodošlici« malce razburil. Da bi bolje razumel, je prosil nekoga domačina, da mu je tistih par vrstic točno prevedel v italijansčino. Takoj v nedeljo že, pa je vest iz »Istre« delno prečital v cerkvi na prižnici. To je menda prvi

in edini slučaj da je bil naš list čitan v Juljski Krajin pred javnostjo. Baje je hotel župnik Dorbolo tudi protestirati pri uredništvu »Istre« proti tej dobrodošlici. Očividno pa se je premislil, ker do sedaj še ni od njega nobenega glasu. TUDI NA OPĆINAH IMAJO ITALIJANSKO MAŠO

Općine, septembra 1934. — (Agis). Pri nas imajo za priseljenca že već let ob nedeljah in praznikih ob 9 uri zjutraj mašo s italijansko pridigo. Mašuje neki duhovnik iz Trsta, ki se vozi na Općine. Za vsako pot mu plaća tržaška mestna občina 20 lir. — Naši ljudje pa, ki duhovnika sami plaćuju, ne bi smeli poslušati pridige v materinščini!

REŠKI ŠKOF SANTIN IN LATINŠČINA V NAŠIH CERKVAH

Zahteva od župnikov, da uvajajo latinščino

Iliirska Bistrica, septembra 1934. (Agis). Razine predloge so že stavile značne osebnosti fašističnega režima, da bi se izpodrinila slovenska beseda iz naših cerkva in cerkvenih obredov sploh. Slovenska pesem pri procesijah je že uradno prepovedana, ravno tako je uradno prepovedano nositi v procesijah zastave s slovenskimi napis. Zadnje čase pa se je vnela ostra borba za to, da bi se uvedlo po naših cerkvah latinsko petje in da bi se v latinščini molile vse one molitve in izvrševali vsi obredi, ki so se do zdaj vršili v slovenščini. Zlasti velik propagator tega pa je reški škof Santin, ki celo nepričakovano obiskuje duhovnike na župnijah in zahteva

od njih, da pričnejo uvajati v cerkev latinščino. Dokler so se za take novotarije potegovale posvetne oblasti, se ne moremo čuditi. Kako pride cerkveni dostojanstvenik do takih predlogov, tega si pa ne moremo tolmačiti. Mar res hoče, da se naše, včasih tako verno ljudstvo popolnoma odtuji cerkvi in Bogu. Kajti našega človeka, ki je navajen, da se gotovi cerkveni obredi vršijo v njegovem jeziku, bodo take novotarije samo odtujevale. Saj se je pri nas v desetih letih ravno v verskem pogledu toliko poslabšalo, da se ne da povedati. In kje naj iščemo vzroke? Cerkvene oblasti se morajo vsekakor tudi zavedati svoje krivde.

»RAZGOVORI UGODNI« RIJEČANA.

NEZADOVOLJSTVO RIJEČANA SA DANAŠNJIM STANJEM

»Uzorno« gospodarenje s narodnim novcem u Klani — Parade i izleti na račun općine — Opijanje djece na izletima — Pijani načelnik pravi škandale po selu

Rijeka, polovicom septembra 1934. (sag). Kad je volja čovjeka može kod nas na Rijeci puno toga vidjeti a osobito može puno toga čuti. Treba samo malo stati postrani, gdje se dvojica razgovaraju. Tako sam bio jednom svjedok razgovora dvojice ugledne riječke gospode jednog profesora i jednog advokata. Razgovor se kretao o današnjim prilukama u Italiji i odgoju omladine, o fašizmu, o Duceu i o ekonomskom stanju. O svemu su se najnepovoljnije izražavali. Zaključak njihovog razgovora je bio, da ne će, a i ne smije takovo stanje dugo potrajati, da mora da dodje od nekog preokreta, jer je i onako već sve na rubu propasti.

Pred par dana sledio sam uz čašu vina u jednoj gostionici i opet slušao razgovor jednog društvanca.

Razgovor se kretao oko načelnika Klane i teškog stanja te općine. Načelnik općine Klana g. Nikola Tini kod svoga dolaska u ovu općinu bio je na oko

vrlo prijazan sa narodom, laskao mu se na veliko i obećavao mu svašta. Na taj si je način priskrbio potpise ljudi i tako si osigurao unosno načelničko mjesto. Da promotrimo malo to njegovo načelnikovanje. Kod preuzimanja općinske uprave u svoje ruke preuzeo je preko 30.000 lira duga. Kako se govori sada imade već preko 150.000 lira duga, do čega nije trebalo da dodje jer je Klana dosta bogata.

Ali gospodin načelnik je nagovarao vojne vlasti, da grade kasarne na najplodnijim njivama, za koje se još do danas nije dobilo nikakove otštete, što se moglo lako učiniti na neplodnom tlu. Šumu se sječe tako, da za par godina, ako se tako nastavi ne će ostati ni stabalca. Nije dovoljno, da općina plaća Riječkom autobusnom poduzeću 3.500 lira godišnje, već kane tom poduzeću u Klani sagraditi i autobusnu stanicu, koja će iziskivati bogzna koliko troškova, a to samo zato, da se gospodin

U Beču slave Tegethoffa, koji je kod Visa potopio talijansku flotu

Antifašistički list »Giustizia e liberta« piše pod naslovom »Vis«, o tome, kako su u Beču još uvijek građani onog starog austrijskog mentaliteta, kad se radi o Italiji. Nedavno se u Beču dogodilo nešto vrlo karakteristično za taj mentalitet. Taj list piše:

»Na jednoj ceremoniji na uspomenu Dollfussa prisustvovalo je 100.000 Bečana. Bila je to mirna i gotovo ravnodušna masa. S poštovanjem je saslušan jedan fragment iz Tannhüsera, sa simpatijom je saslušan slavni »Ich hatte einen Kameraden«, s konvencionalnim aplauzom primljeni su razni vatrometi, koji su na nebo projektovali razne crteže, na pr. austrijskog dvoglavog orla, idealizovanog Dollfussa itd. Ali dogodilo se nešto što je izazvalo veliki pučak entuzijazam. Sta je to bilo? Na nebu se na jednom ocrtala figura starog austrijskog admirala Tegethoffa, onoga od Visa, a zatim jedna austrijska fregata iz onog doba, na čijem je jarbolu visjela stara crno-žuta habzburška zastava. Na mostu te fregate stajao je Tegethoff. I kad je zatim u drugoj slici Tegethoff sa svojom fregatom potopio talijanske ladje, aplauzi bečkih građana bili su upravo frenetični i trajali su 10 minuta. Diplomate raznih država koji su bili tu prisutni, tražili su da vide, kako se je to dojmilo njihovog talijanskog kolege Preziosisa. Očekujemo da će fašistička štampa Rima »Tevere« zatim »Ottobre« i ostali listovi profesionalnog patriotizma, dignuti glas i tražiti da Austrija moli oprostjenje.«

MJESTO TEGETHOFFA — GARIBALDI.

Pula, septembra 1934. — U »Corriere istriano« započela je kampanja da se Garibaldi podigne spomenik. Predlog je da se kip Garibaldijev stavi na mjesto gdje je do 1918. bio Tegethoff.

Ujedno se apelira na građanstvo da svojim priložima podigne taj spomenik. Poznavajući ovdajšnje prilike sigurno je da će spomenik biti podignut, jer će svi oni koji zavise od vlasti morati da daju priloge.

U koliko će prigušenih kletava tom prilikom pasti na račun Garibaldija i Italije, to je drugo pitanje.

načelnik i tajnik mogu oko badava voziti — pogotovo gospodin načelnik, koji mora često u Rijeku radi — svoje trgovine, koju ima tamo.

Gospoda od općine su prodala općinske vodovodne cijevi, koje su bile vrijedne oko 100.000 lira ali nitko ne zna kamo ni komu.

Kod regulacije Rečine nijesu htjeli napraviti most tamo gdje je trebalo, makar su mnogi protestirali, nego su ga napravili sasma na drugoj strani — tamo gdje uopće ne treba, i tu nanесли ogromne štete. Sami posjednici moraju sada da se pobrinu, da se na njihov trošak napravi drugi most, da se jedni drugima ne prave štetu.

Gospoda kao općine na ništa drugo ne misle nego na parade i nogomet. Priredjuju se izleti na račun općine.

Na takovim izletima opijaju čak i malu djecu školsku Novac se troši na veliko i to samo tamo gdje ne bi trebalo i bez ikakove kontrole. Svako se pita kuda to vodi. Narod mora da plaća svakim danom više poreza i razne takse, a gospoda se na račun tog krvavo zasluženog novca zabavljaju i prave orgije. Tako se desilo i u subotu, dne 8 o. mj. Gospodin načelnik Tini išao je sa g. milijcijskim kapetanom u društvu dama i još neke gospode na redovitu pijanku. U noći kad su prolazili selom pijani vladali su se kao najgori fakini. Gospodin načelnik je tu pokazao kako je fino odgojen.

Društvanca, koje je bilo veselo raspoloženo dodje od električne lampe, koja rasvjetljuje ulicu, okladi se tko će biti vrijedan da pogodi i razbije — električnu žarulju.

Gospodin je načelnik pokazao tu svoju vještinu. Sa trećim kamenom je pogodio lampu i razbio ju. Držimo, da tome ne treba komentara. Kad bi netko drugi samo učinio tu stvar otsjedio bi najmanje 6 mjeseci u zatvoru.

Mussolini će dobiti još jedno dijete

ON HOĆE DA PRIMJEROM PREDVODI DEMOGRAFSKU POLITIKU.

Poznato je, da je Mussolini već prilično star počeo najednom da pokazuje primjerom kako treba radjati mnogo djece, da bi Italija imala mnogo vojnika. Već su mu Eda, Romano i Bruno bili odrasli, kad je njegova žena Rakela počela da daje na svijet novu djecu, nakon dvanaest godina odmora. Te propagandne djece ima Mussolini već nekoliko. Sad ima da dodje na svijet još jedno propagandno Mussolinijevo dijete. Mussolini ima sada 52 godine. Interesantno je to, da njegova kei Eda ima dijete koje će biti starije od svog ujaka ili tetke, koja se ima roditi. I taj će novi Mussolini, koji se radja, još mnogo šta vidjeti i doživjeti u vezi sa sudbinom svog oca...

V Pazinu imajo novega političnoga tajnika. Imenuje se Silvio Colombo in je v fašistični stranki že od I III 1921. To je najboljšje spričevalo...

Suvich, podtajnik v zunanjem ministarstvu, znan zaradi svoje zunanje politične delavnosti, se je poročil v Trstu 25 t. m. z markezo Matilde Staglieno-Parisi. Agis.

Granica prema Jugoslaviji žurno se utvrđuje!

Rukavac, 2. septembra. — Svi mi koji živimo u blizini jugoslovenske granice imademo osjećaj, da se nalazimo na fronti. Na sve strane se grade ceste, koje ne bi nikada trebale za normalni promet. Počevši od Učke pa sve prema sjevero-zapadu neprestano danju i noću odzvanjaju mine — nekoje tako muklo, da izgleda da eksplodiraju jako duboko pod zemljom. Svi su brežuljci i šume razrovani. Na svim stranama se grade kaverne i razna utvrđivanja. — Svagdje se vidi samo vojnike. Danju i noću se vozi teretnim automobilima ratni materijal (noću voze topove). Utvrde i rovovi, koji su sagradjeni su tako sakriveni raznim materijalom i granjem, da ih se ne može opaziti, ako se dobro ne gleda. Imade takovih utvrda i kraj samih puteva, pa čovjek koji prolazi putem ne smije gledati ni lijevo ni desno, nego samo pred sebe. Ako se toga ne drži strada. Zato su na svim ovakovim mjestima postavljene tabele upozorenja na slovenskom i talijanskom jeziku. — (sag)

TALIJANSKE PRIPREME NA GRANICI

Beogradsko »Vreme« javlja, da se u posljednje vrijeme utalijansku granicu kod Sušaka, vrše opet užurbano pripreme na utvrđivanju. Talijanske vlasti u posljednje vrijeme dopremile su na granicu više topova. To se može vidjeti po ulicama, koje vode na brdo sv. Katarine, a koje su potpuno oštećene. Prilikom jednog dopremanja topova, došlo je prošlih dana do eksplozije, pa su tom prilikom poginula dva vojnika i jedan časnik. Prema tome se vidi, da su osnovane vijesti, koje su kružile u posljednje vrijeme o talijanskim priprema na granici.

REORGANIZACIJA VOJNE UPRAVE U ITALIJI

Trst, septembra. Objavljen je kraljevski dekret o novom uređenju kopnene vojske. Prema ovom dekretu vojska se dijeli na metropolitansku i kolonijalnu. U metropolitanskoj vojsci pored generalštaba ima 15 vojnih korpusa, vojno zapovjedništvo za Siciliju, vojno zapovjedništvo za Sardiniju, 19 pješačkih divizija i tri brze divizije. — Cijela Italija se dijeli na 100 vojnih okruga.

GRADE MUNICIJSKE MAGAZINE, A ZA »DAROVANO« BRAŠNO TRAJE 85 LIRA

Rupa, septembra 1934. — Kao što po ostalim našim krajevima duž granice, tako se i kod nas užurbano radi i priprema sve u ratne svrhe. Sagradili su nam, kao što smo vam javili, niže našeg sela veliki municijski magazin, popravili su nam staru cestu, koja nas veže sa cestom Trst—Rijeka, a sada su počeli graditi još jednu novu cestu, koja će ići od nas i spojiti će se sa onim vojničkim magazinom i sa cestom Trst—Rijeka. Ta cesta, koju sada grade ne će biti tako široka kao što je to njihov običaj, nego biti će široka samo 4 metra. Ta će cesta služiti za dovožanje i izvožanje municije iz ovog magazina.

Kako smo vam bili javili, mi smo za vrijeme izbora dobili svaki po 25 kg brašna, i to samo zato da idemo glasovati. Moramo sada da platimo to brašno. Svaki je od nas dobio od općine cedulju, na kojoj je ujedno i račun na kojem stoji da moramo u vremenu od 8 dana platiti 85 lira za dobiveno brašno, jer da općina ne može da sama podmiri taj trošak. Mi nismo molili da nam se dade to brašno, nego nam se je govorilo da nam je to darovano Duće. Zašto onda pita da mu ga sada platimo? Vrlo je to lijepa pouka. To ćemo si vrlo dobro zapamtiti.

Četiri velika topa na riječkom gatu

Rijeka, 1. septembra. — Ovih se dana dovršavaju betonski postamenti na kraju Mololunga za 4 velika topa. Ti bi topovi imali biti obrana Rijeke s mora i od eventualnog napada iz zraka. — (sag)

JEDNO DIJETE, KOJE SE JE UHVATIO ZA KOLA S RATNIM MATERIJALOM NETRAGOM JE NESTALO

Matulje, 30 augusta. Ovuda prolazi dnevno nekoliko teretnih automobila koji su otraga gradjeni u obliku bačve. Ti automobili voze na mjesta, gdje se grade utvrde nekakav materijal. Ta kola voze vrlo oprezno i polako malo brže od čovječjeg koraka. Pred mjesec dana se jedno dijete iz Zvoneča uhvatilo otraga za ta kola, da se malo vozi, kao što djeca često znaju činiti. Kad su kola stala, a to je bilo mjesto, gdje se materijal trebao iskrcati dijete je zapaženo i uhvaćeno. Otada ga više nema. Nestalo je kao da ga je zemlja progutala. Roditelji ga na sve strane traže, ali sve uzalud. (sag).

CENTRALA ZA ELEKTRIČNU ŽELJEZNICU TRST—RIJEKA GRADI SE KOD MATULJA

Matulje, 1. septembra. Ovdje su već iskopani temelji za električnu centralu, koja će davati pogon za vlak, koji ide iz Rijeke na sv. Petar. Za koji dan započet će se sa gradnjom. Gradi se kraj samog kolodvora blizu Ciganovica. Centrala mora biti gotova do 1935. god. (sag).

Naša kulturna kronika

SIMON GREGORČIČ U PRIREDBI IVANA PREGELJA

»Mohorjeva družba« u Celju izdala je kao drugi svezak svoje školske biblioteke »Cvetje iz domaćih in tujih logov« Gregorčičeve »Izabrane pesmice«, koje je priredio za štampu dr. Ivan Pregelj.

Pregelj je napisao u predgovoru cijelu studiju o Gregorčiču. U tekstu je 51 pjesma, a svaku pjesmu je povrhu popratio komentarom. Knjiga obasiže 146 stranica, a sadržava i 23 upita na koje ima djak da odgovori.

Pregelj dijeli Gregorčičeve pjesme u četiri dijela po osnovnim motivima. Dijeli ih na 1. patriotske, 2. misaono čuvstvene i etično uzgojne, 3. subjektivno isповjedne i 4. lirsko-epске pjesme.

U uvodu iznosi Pregelj najprije pjesnikov životopis i podaje nam sliku Gregorčičevu kao čovjeka. Konstatira da je Gregorčič najmuzikalniji i najmelodičniji slovenski pjesnik. Gregorčič je imao svoj originalni jezični izražaj, a najveća draž njegove pjesme su slike.

Kao veliki pjesnik on je imao i svojih sljedbenika i nasljedovatelja i imao je veliki uticaj na cijelu slovenačku poeziju.

U daljem tumačenju iznaša Pregelj, da je Gregorčič u stvari bio prigodničarski pjesnik. Ne govori neposredno i naravno, već je njegova pjesma zanosna i opisna i u suštini pseudoklasična. To tumači Pregelj odgojen Gregorčičevim. Odgojen u granicama službene pseudoklasične poetike, po svojem svećenikom zvanju sputan u forme i crkvenu ceremonijalnost, u životu podređen i obično neshvaćan od starijina, Gregorčič je silom prilika morao da na-dje onaj i onakav svoj lični izraz kakovoga je našao.

Ova knjiga — i po Pregelju i po Gregorčiču — je čisto naša, jer su i jedan i drugi rodjeni i odgojeni u našoj zemlji pod Italijom, pa je i to još jedan prilog našoj kulturi i kulturnoj snazi.

Naši plesovi i narodne nošnje u filmu

Naši plesovi u narodnim nošnjama, koji su bili izvajdani na festivalu slavenskih plesova u Ljubljani, snimljeni su za zvučni film i prikazivat će se u cijeloj Jugoslaviji. Osim toga je to filmsko poduzeće sklopilo ugovor sa Austrijom, Čehoslovačkom, Bugarskom i Poljskom, te će ti naši plesovi i narodne nošnje biti prikazane i u tim državama.

VIKTOR CAR-EMIN NA FRANCUSKOM

Beogradski list »L'Echo de Belgrade«, koji izlazi na francuskom jeziku, donosi u svojem zadnjem broju podlistak Viktora Cara-Emina o knjizi J. Ninian Macdonalda »The story of Fiume and D'Annunzio, A political escapade« pod naslovom »Un livre anglais sur la tragédie de Fiume«. Prikaz V. Cara-Emina o toj knjizi smo i mi bili donijeli u našem listu.

JEDAN SLIKAR IZ ŠTANJELA

Medju tršćanskim i goričkim umjetničkim imenima u posljednjih nekoliko godina nailazimo često na nova imena sa slavenskim karakteristikama. Naša sela daju ta nova umjetnička imena. Ovih dana javlja talijanska štampa, da u Trstu u Sala Jerko priredjuje izložbu slika mladi umjetnik Viktor Birsc iz Štanjela.

PRVI ŽUPSKI SOKOLSKI LIST U ISTRI

Iz splitskog »Sokola na Jadranu« doznajemo da je »Vijestnik« sokolske župe u Opatiji, koji je pokrenut 1914 god., bio prvi župski sokolski glasnik u Hrvatskom sokolstvu.

U POČAST POK. MATKA BRAJŠE RAŠANA

Split, 11 septembra. — Na našem sa-stanku sakupili smo u užem krugu prijatelja, a u svrhu da počastimo uspomenu blagopokojnog Matka Brajše-Rašana, oca našeg društvenog pretsjednika, u fond naše drage »Istre« 45 dinara.

Darovali su po 10 dinara Rakić Jakov i Žnidarić Vjekoslav, po 5 dinara Markončić Josip, Resinović Frano i Benčić Frano, po 3 dinara Trepov Pero i Lozar Silvestar, po 2 dinara Grkinić N. i Gerželj Frano.

ZAHVALA

Svim onima, koji su učestvovali u našoj boli prigodom smrti našeg ne prežaljenog supruga, oca, tasta i djeda Matka Brajše-Rašana izrazujemo našu najiskreniju zahvalnost. Napose zahvaljujemo gg. liječnicima Dru Bogičeviću i Dru Citrinu, proč. gg. Dru P. Lončaru i K. Pečnjaku, koji su mu pružili posljednju utjehu sv. vjere, proč. gg. kanoniku Dru Bakšiću, Dru Hrenu i ponovno g. Pečnjaku, koji su ga otrpatili na zadnji počinak, g. prof. M. Gortanu i g. E. Radetiću za iskrene nadgrobne govore, pjevačkim zborovima društava »Istra« i »Jablan« za pjevanje nadgrobnice, istarskom dječkom internatu, koji je darovao vijenac te čiji su pitomci pod vodstvom direktora g. prof. Demarina prisustvovali sprovodu, nadalje istarskim akademčarima, društvu »Istra« i »Jugoslavenskoj matici«, koja su društva darovala vijence i prisustvovala sprovodu.

Zahvaljujemo također novinama napose »Istri«, »Hrvatskoj straži« i »Novostima« i smotri za crkvenu glazbu »Sv. Cecilije«, koje su se toplim člancima sjetele pokojnika.

Konačno izričemo svoju zahvalnost i svim onim pojedincima, koji su prisustvovali sprovodu kao što i svim onima, koji su nam izrazili svoje saučešće u teškoj boli za milim pokojnikom, koji u hladnom grobu čeka sa sigurnošću uvjerenog kršćanina ne samo svoje uskrsnuće već i oslobodjenje svoje drage Istre, za koju je živio do zadnjega daha.

Svima još jednom od srca hvala! U Zagrebu, dne 18. rujna 1934. Marija udova Brajša, Dr. Stojan Brajša s obitelju, Dr. Ćiril Brajša s obitelju, Jelka Brajša

Kompozicije Artura Gervaisa

Onima, koji se bave zbornim pjevanjem poznate su kompozicije istarskog muzičara Artura Gervaisa. On je harmonizirao i mnoge narodne pjesme. Od toga je više stvari i štampao. Naši emigrantski zborovi mogu kod auktora (Artur Gervais, kapelnik Bakkar) da dobiju slijedeće kompozicije za muški i mješoviti zbor besplatno: Petrovsko kolo; Lipe su bakarke; Spomen se; Gorom jače Kraljeviću Marko; Zorčica hoće; Zrasla mi murvica; Lipa mladost moja; Ti si se hvalila; Tičica kos; Nagnulo se; Sinoć su me zaručili; Jedan krod mi jadrji; Himna Jadranske straže; Tanac (na riječi Drage Gervais iz čakavske lirike).

NOVE KNJIGE IZŠLE U TRSTU IN GORICI

V Trstu so izšle u tiskarni Tenente & Co. »Pesmi« Venceslava Sejavca. Knjižica obsega 62 strani. Venceslav Sejavec (psevdonim) spada k mladi povojni generaciji.

V Gorici je izšla u Katol. tiskarni knjiga govorov za Marijine družbe: »Per Mariam ad Jesum«. Spisal Srečko Gregorec. Vkljub latinskemu naslovu je knjiga slovenska.

DVIJE TALIJANSKE KNJIGE O ISTARSKOM FOLKLORU

Prof. Rainerl Marlo Cossar (Košara?) napisao je dvije knjige o istarskom folkloru. Jedna opisuje običaje u Svetom Lovreču Pazenatičkom (»Usi di S. Lorenzo del Pasenatico«), a druga običaje i vjerovanja u Notovunu (Usanze, riti e superstizioni del popolo di Montona nell' Istria«).

Odlični emigrantski in nacionalni delavec prof. Anton Gorup napustil Celje

Predsednik naš, prof. Anton Gorup je ošdel iz Celja. Nismo se nadejali, že tako kmalu izgubiti našega agilnega predsednika, našega vodje, posebjene skromnosti, ki diči naše Kraševce. Mnogo smo izgubili z njim, velika vrzel je nastala v naših vrstah, izgubili smo človeka, ki ga' bo zelo težko nadoknaditi. Ošdel je v Ljubljano, a tolaži nas misel, da je tudi tam našel pot med naše rojake, da bo tudi v Ljubljani potreben delavec in bo tudi kot tak dosegel uspehov in celo večjih kot v Celju.

Njemu se je posrečilo s svojo pridnostjo in iznajdljivostjo dvigniti celjsko Sočo iz mrtvila, on je dosegel, da je postala emigracija v Celju živahnejša, bolj delavna, on je s prvimi uspehi navdušil stare in mlade, ki so po njegovem vzgledu pogabil za delo. Soča je danes močna na ugledu, vse priznanje ji dajejo merodajni celjski činitelji, postala je organizacija s katero morajo v Celju računati. In to je v nemali meri baš za sluga g. prof. Gorupa, njenega predsednika. Pa tudi v drugi smeri je šla njegova aktivnost. Zvezni socialni odsek je na njegovih ramenih, je z njegovo pomočjo oživel in žel odličnih uspehov. S pomočjo svojih zvestih tovarišev je dosegel socialnemu odseku zavidno višino.

G. Gorup je dvignil v Celju našo emigracijo, v vseh nacionalnih celjskih društvih smo ga videli na vidnih mestih in baš zato ga nam je žal. Pogrešali pa ga bodo še posebno njegovi ožji prijatelji, kajti bil je tudi odličan družabnik.

Prišel pa je v Ljubljani zopet med svoje rojake, med svoje ljudi, kjer bo mogel s svojo inicijativnostjo in aktivnostjo zopet uspešno pomagati pri delu za uredničenje naših nacionalnih idealov.

Hvaležni Sočani mu kličemo: Srečno in pridni zopet nazaj med nas, ki smo Te imeli tako radi, ko si nam bil kot oče in mi Tvoji otroci. Vse dobro Ti želimo, v Ljubljani in prav dosti uspehov kot vzgojitelj, pedagog in nacionalni delavec.

PRETPLATNICI

Uza sve opomene preko lista, i poslije sedam opomena poslanih poštom, ima još mnogo pretplatnika, koji duguju pretplatu. Pada u oči, da je mnogo veći broj nemarnih dužnika među bolje situiranim pretplatnicima, dok siromašniji emigranti obično redovito plaćaju. Iz toga proizlazi, da je to neplaćanje samo nemarnost i da siromašniji slojevi mnogo bolje shvaćaju značenje i važnost jedinog našeg emigrantskog lista.

Jedno djelo dra Zlatana Ružića

Sa zadovoljstvom registramo, da je naš zemljak, poznati privredni stručnjak, g. Dr. Zlatan Ružić nedavno izdao prvi revizorski priručnik na našem jeziku. Knjiga ima naslov: Revizija privrednih poduzeća, Zagreb 1934.

U samih 144 stranica pisac je pregledno prikazao stanje trgovačkih revizija u inostranstvu, sam problem u Jugoslaviji, temeljne principe i tehniku stručne revizije. Trgovina, obrt i industrija trebaju reviziju kvalificiranih lica koji u vlastitom interesu toli u interesu cjelokupne nacionalne privrede. Stil, kojim je ta knjiga pisana, vrlo je lak i pregledan, pa iako je to stručna, ekonomska materija, ipak je pisac predmet opisao na jedan vrlo jednostavni i popularni način. Knjiga je potrebna svakome privredniku, a osobito knjigovodjama, revizorima, direktorima i svim članovima Uprava raznih društava. Cijena knjige je Din 40.—. Dobiva se u svim knjižarama ili direktno kod pisca: Zagreb, Sajmišna ul. 29.

IZ DRUŠTVA »ISTRA« U SUŠAKU

Upozoruju se članovi društva, da će ih ovih dana posjetiti inkasator radi uplate članarine. Potrebno je da svaki član izvrši svoju dužnost.

SMRTI

V Ljubljani je umrla v nedeljo dne 9. t. m. ga. Marija Fatur, rojena Kljun, naša rojakinja, doma s Prema. Pokojnica je mati mladega pesnika Bogomila Faturja. Prizadetim naše sožalje. pokojni pa naj sveti večna luč!

MALE VIJESTI

Reka bo 23. t. m. imenovala za svojega častnoga meščana znanega iznajditelja Guglielma Marconi-a.

»Viva il Duce«, to bo v Italiji nov način izražanje vljudnosti. Do zdaj se je lahko čitalo da so se italijanska pisma končala z naslednjimi vljudnostnimi izrazi: »cordiali saluti«, »saluti fascisti«, »distinti saluti« i t. d. Zdjaj pa bodo morali vsi uradi fašistične stranke in potem gotovo tudi vsi drugi uradi, rabiti mesto omenjenih izrazov samo »viva il Duce«. Tako je namreč odredil tajnik fašistične stranke A. Starace.

Sinkovca Ivana, staroga 26 let iz Kanonilje je pri nekem prepiru njegov tovariš pahnul v prepad, kjer je obležal mrtev.

Okoli Gorice menda krađejo grozdje kar na debelo. Podesta je namreč izdal naredbo, da naj ne hodijo ljudje okrog vinogradov in po poljskih poteh brez vzroka, ker imajo čuvarji stroge naredbe, da vsakega nepoklicneža takoj aretirajo.

Za goriškega vice-podeštata je bil amenovan »camerata« E. Galante, namesto prejšnjega comm. Gaetana Gottardi-ja. Galante je fašist že od 1. septembra 1919.

Tudi Trst ima svoje rekorde. Tako so občinski uradi do sedaj izdali že nad 150.000 cart d'identita. Vsako leto izdajo okrog 8.000 naravnstvenih spričeval, na stotine je tudi potnih listov. Rekord pa je v tem, da je do zdaj spremenilo svoje primke nič manj kot 50.000 Tržačanov. Uradniki na anagrafičnem uradu se torej ne morejo pritoževati, da jim primanjkuje dela.

V Trstu so spustili v morje križarko »Muzio Attendolo«. Zgradili so jo v lačjedelnici sv. Marka. Dolga je 166 m, ima 5950 reg. ton, 100.000 konjskih sil, dela 36 vozlov na uro, ima 8 topov, 3 hidroplane itd. itd.

V Trevisu je revno ljudstvo, ki nima drv, neke noći dobesedno pokralo je cel most, ki je bil dolg 25 m in zgrajen povsem iz lesa.

U FOND „ISTRE“

Karel Filipič, šol. upravitelj
Verdreg
Vjekoslav Znidarić, Split . . . D 5.—
U prošlom broju objavljeno . . . D 33.402.60

UKUPNO D 33.452.60